

cheologijos santykis su skirtingomis mokslų šakomis – izotopų tyrimai, DNR analizės, GIS technologijos, nuosėdų bei vulkanologiniai tyrimai, taikyti priešistorinių duomenų vertinimui.

Reikėtų pažymėti, kad nors visi konferencijos pranešimai buvo suskirstyti į atskiras ir gana aiškiai apibrėžtas temines grupes, nemažos jų dalies tema būdavo platesnė. Tad sekcijų temos tik iš dalies atskleidžia nagrinėjamą tematiką – paprastai įvairiose sekcijose buvo galima rasti patraukliu tarpdiscipliniškumu išsiskiriančių pranešimų.

Manau, kad EAA organizuojamos konferencijos yra gana nebloga mokykla, nes čia dažnai liečiamos tokios temos, kurios Lietuvos archeologinėje tradicijoje nutylimos, dalyviai turi galimybę pažinti kitų šalių archeologijos mokslo kryptis ir tendencijas.

2010 metų konferencija vyks Hagoje. Aš noriu paraginti kolegas drąsiau atverti baltiškiosios kultūros radinius tarptautinei auditorijai.

Mindaugas BERTAŠIUS

Tarptautinis seminaras „**PRIE BALŲ KULTŪROS IŠTAKŲ**“

Kiekvienoje mokslo srityje yra mokslininkų, kurių tyrimai, atradimai ir iškeltos hipotezės turi nemažą įtaką tolesnei to mokslo raidai. Archeologijos srityje vienas tokių yra habil. dr. Algirdas Girininkas, mokslininkas, didžiąją savo gyvenimo dalį paskyręs akmens amžiaus tyrimams. Jo tyrinėtų objektų svarba, tarpdisciplininė medžiagos analizė ir hipotezių novatoriškumas lėmė naują požiūrį akmens amžiaus, o kartu ir baltų genėzės tyrimuose.

Algirdo Girininko veikla neapsiribojo vien akmens amžiaus problematikos tyrimais. Jis daug nuveikė muziejininkystės, paminklosaugos, archeologijos mokslo populiarinimo srityse. Svarbu ir tai, kad savo užsidegimu ir pavyzdžiu jis užkrėtė daugelį žmonių ir paskatino juos domėtis prostore – tiek profesionaliai, tiek mėgėjiškai.

Būtent platų veiklos spektrą atspindėjo margo kolegų ir bendraminčių būrys, 2009 m. rugsėjo 23 d. susirinkęs į Klaipėdos universiteto organizuotą tarptautinį seminarą „Prie baltų kultūros ištakų“ (*At the Origins of Baltic Culture*), skirtą habil. dr. Algirdo Girininko šešiasdešimties

metų jubiliejui paminėti. Seminare dalyvavo 12 pranešėjų iš Lietuvos, Latvijos ir Švedijos. Dalis pranešimų buvo apie patį Algirdą Girininką, jo mokslinę veiklą ir tiesioginį ar netiesioginį indėlį į Lietuvos archeologiją, likusieji skirti įvairioms proistorės temoms.

Renginys prasidėjo gana neįprastai. Audronei Bliujienei atidarius seminarą, o Klaipėdos universiteto rektoriui Vladui Žulkui tarus sveikinimo žodį, buvo pristatytas Olijardo Lukoševičiaus ir Algio Kuzmicko filmas panašiu kaip ir seminaras pavadinimu „Baltų kultūros ištakų paieška“. Jo tikslas, vieno filmo kūrėjų žodžiais, – atkreipti dėmesį nuo objekto į subjektą, įdėmiau pažvelgti į patį žmogų. Filme parodyta viena archeologinių žvalgymų Kaišiadorių rajone diena bei kolegų komentarai, kurie atskleidė tiek retai kada pastebimas, o gal ir daug kam nežinomas Algirdo Girininko charakterio savybes, tiek didžiulę jo patirtį bei nuopelnus archeologinių paminklų paieškų srityje.

Tomo Ostrausko pranešimas buvo skirtas jubilieato indėliui buriant ir ugdant akmens amžiaus specialistus ir vadinamajai „Kretuono mokyklai“ aptarti. Pasak pranešėjo, Algirdas Girininkas ir Kretuonas buvo ir yra neatsiejami. Jau lauko ekspedicijose atsiskleidė Algirdo Girininko kaip mokytojo savybės, daugelį paskatinusios akmens

1 pav. Seminaro dalyviai. *A. Žilinskaitės nuotr.*

amžiaus tyrimams. Tiesioginiai ar netiesioginiai „Kretuono mokyklos“ laimėjimai (parengtos dvi specialistų kartos, nauji lauko ir medžiagos tyrimų metodai, apie tūkstantį žvalgytų ir rastų akmens bei bronzos amžiaus paminklų ir kt.) lėmė, kad Lietuva šioje srityje tapo lydere ir ėmė daryti įtaką viso Rytų Baltijos regiono ankstyvosios istorijos tyrinėjimams. Baigęs pranešimą Tomas Ostrauskas padėkojo už puikias ekspedicijas ir už viską, ko Algirdas Girininkas jį yra išmokęs.

Pranešimą skaičiusi Ilga Zagorska apgailestavo, kad neturi tokių gražių prisiminimų apie jubilatą kaip Tomas Ostrauskas. Tačiau ji sakė puikiai prisimenanti Algirdo Girininko apsilankymą per Zvejniekų gyvenvietės kasinėjimus ir padėkojo už tuometę pagalbą. Žinodama, kad Algirdui Girininkui artima simbolikos tematika, kolegė iš Latvijos paruošė pranešimą apie tam tikrus akmens amžiaus laidosenos ypatumus Rytų Baltijos regione, būtent – apie ochros naudojimo tradicijas ir jų pokyčius mezolito – neolito laikotarpiu. Pranešime daugiausia remtasi Zvejniekų kapinyno medžiaga.

Ilzės Lozės pranešimas buvo skirtas vėlyvojo neolito Ičos gyvenvietei, esančiai Lubano ežero žemumoje Latvijoje. Pateikta susisteminta

E. Šturms ir I. Lozės tyrinėjimų šiame archeologiniame paminkle medžiaga, aptarti tyrimų metu aptikti pastatai ir radiniai.

Tuo tarpu Andrejs Vasks, skirtingai nei kolegės, savo pranešimus skyrusios tam tikroms archeologinių paminklų kategorijoms, apžvelgė Latvijos situaciją bronzos amžiuje, aptarė ekonominius ir kultūrinius pokyčius, vykusius šiuo laikotarpiu.

Po svečių iš Latvijos pranešimų vėl sugrįžta į Lietuvą, konkrečiai – į Kretuono mikroregioną. Nemažai susidomėjimo ir diskusijų sukėlė su naujais archeologiniais tyrimais Kretuono ežero apylinkėse supažindinęs Egidijaus Štavičiaus pranešimas. Seminaro dalyviams pristatyta unikali Rekučių 3-iosios gyvenvietės tyrinėjimų medžiaga – aptiktas pastatas bei jame buvęs kapas, pasak pranešėjo, priskiriamas Tčineco kultūrai.

Marius Iršėnas pranešimo objektu pasirinko zoomorfinius ir antropomorfinius atvaizdus iš Kretuono, Šventosios, Zvejniekų ir Karelijos. Pranešėjas svarstė, ar atvaizdų tipai gali atspindėti kultūrinius (Šukinės duobelinės ir Narvos kultūrų) skirtumus bei nagrinėjo jų kilmę ir tradicijas. Šiuo klausimu pranešimo autorius pateikė labiau menotyrinę poziciją.

Lino Daugnoros pranešimas buvo skirtas

Lietuvoje dar dėmesio nesulaukusiai tyrimų sričiai – skerdimo technologijoms. Jos buvo aptartos remiantis Kretuono 1C gyvenvietėje rastais gyvulių kaulais. Didelė kaulų koncentracija ir įvairios kirtimo žymės ant jų leidžia spėti šioje vietoje buvus skerdyklą. Remdamasis šia osteologine medžiaga, pranešėjas aptarė pagrindinius skerdienos dalijimo būdus ir paaiškino bei iliustravo nuotraukomis, kaip jie atsispindi kauluose.

Kiek netikėtas (ir pasirinktu tyrimo objektu, ir chronologiniu laikotarpiu) buvo Gyčio Piličiausko pranešimas. Kaip pajuokavo pats pranešėjas, geležies amžiaus titnaginiai dirbiniai nesulaukia dėmesio, nes akmens amžiaus specialistų nedomina šis laikotarpis, o geležies amžiaus tyrinėtojams neįdomūs patys titnago radiniai. Taigi pranešimas, ko gero, yra pirmas atvejis, kai šie radiniai aptariami ir nagrinėjami platesniame kontekste. Analizei pasirinkti titnago radiniai iš Kernavės senovės gyvenvietės ir Naudvario kapinyno. Remiantis šiuose paminkluose aptiktais titnago radiniais nagrinėtas titnago apdirbimas ir panaudojimas vėlyvajame bronzos – senajame geležies amžiuje. Pateiktos G. Osipowicz atliktų titnago dirbinių trasologinių tyrimų išvados.

Šis seminaras išsiskyrė tuo, kad buvo pristatyti net trys nauji leidiniai. Seminaro pradžioje dalyviai buvo supažindinti su leidiniu „Prie baltų kultūros ištakų“ (sudarytojai A. Bliujienė ir G. Zabiela), skirtu šiam Algirdo Girininko jubiliejui paminėti. Gausiai iliustruotame leidinuke pateikta Algirdo Girininko mokslinė biografija (E. Šatavičius) ir bibliografija (G. Zabiela).

Renginyje pristatytas ir naujo Klaipėdos uni-

versiteto rengiamo šešiatomio leidinio „Lietuvos archeologija“ pirmasis tomas. Serija pradėta paties Algirdo Girininko monografija „Akmens amžius“, kurią pristatė jo kolegos Gintautas Zabiela ir Vykintas Vaitkevičius. Knygos pasirodymas jubiliejaus išvakarėse yra labai gražus ir simbolinis įvykis, vainikuojantis pastarąjį Algirdo Girininko mokslinės veiklos etapą.

Dar vieną, nors seminarui tematiškai ir tolimesnę, publikaciją „Apuolė. Ausgrabungen und Funde 1928–1932“ pristatė Jan Peder Lamm ir Gintautas Zabiela. Vienu svarbiausių praeito šimtmečio archeologinių tyrinėjimų publikavimas yra reikšmingas įvykis Lietuvos archeologijos istorijoje. Gelbėdamas nežinančius ar primiršusius apie šiuos tyrinėjimus Romas Jarockis paruošė pranešimą apie Apuolės piliakalnio ir kapinyno archeologinius kasinėjimus, jų metu rastą archeologinę medžiagą. Kiek vėliau, pasibaigus visiems pranešimams, buvo galima apžiūrėti iš Švedijos į Lietuvą parvežtus Apuolės radinius.

Seminarą pranešimu, apibendrinančiu akmens amžiaus tyrinėjimų raidą Lietuvoje, užbaigė pats jubiliasas. Jis pateikė glaustą ankstesnės ir dabartinės akmens amžiaus tyrimų situacijos analizę, aptarė šioje srityje dirbančių specialistų mokslinį produktyvumą, tyrinėjimų mastą, mokslinės veiklos kryptis bei pobūdį. Algirdas Girininkas pranešime išdėstė savo požiūrį į akmens amžiaus tyrimų perspektyvas ir nubrėžė tam tikras ateities gaires.

Lieka tikėtis, kad tose ateities tyrimų perspektyvose Algirdas Girininkas mato ir savo darbus. To jubiliatui norėtusi ir palinkėti.

Augustina KURILIENĖ